

Başvuru Numarası	: 2024/1029
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 11.02.2025/50
Karar Numarası	: 2025/45
Başvuran	: Y.A.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: İzmir 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, bulunduğu ceza infaz kurumunda kendisine zarar vermesi nedeniyle acil müdahale talebinde bulunması üzerine kurum görevlilerince kendisine fiziksel şiddet uygulandığı, görevli personele zarar verdiğinden bahisle haksız şekilde disiplin cezası verildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

- a. 27/3/2024 tarihinde saat 19.00 civarında kendine zarar vererek koğuştaki acil durum butonuna bastığını,
- b. Koğuşa gelen personele durumu ifade ettiğinde personelin; *"kendini kesecek oruç vaktini mi buldun? orucumu açıncaya kadar seni çıkarmayacağım"* şeklinde bir söylemde bulunduğunu,
- c. Acil olarak müdahale edilmesi gerektiğini ifade ettiğinde personelin kendisine yumruk attığını, kendisi de koğuş kapısının mazgalından personele elini salladığını, ancak vurmadığını,
- ç. İlgili personel tarafından, kendisinin onu jiletle yaraladığının ifade edildiğini, ancak personelin elinin mazgala temas etmek suretiyle kesildiğini, buna rağmen haksız bir şekilde disiplin cezası verilerek mağdur edildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap İzmir 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

- a. 27/3/2024 tarihinde saat 19.00 civarında başvuranın bulunduğu ... koğuşunun acil durum butonuna basılması üzerine görevli personelce koğuşa gidildiği, koğuş kapısının mazgalından ne olduğu sorulduğunda başvuranın kendini kestiğini ve koğuştan çıkmak istediğini beyan ettiği,
- b. Görevli personelin başvurana biraz beklemesi gerektiğini, kesikleri için ambulansı arayacağını söylediği, o esnada başvuranın; *"ben bekleyemem"* diyerek mazgalın dışına doğru eliyle hamle yaptığı, bunun üzerine görevli personelin sol baş parmağının üst kısmının kanadığını fark ettiği,
- c. Akabinde yeteri kadar personelle gerekli güvenlik önlemleri alınarak ... koğuşuna gidildiği ve koğuş mazgalından başvuran ile konuşulduğu, adı geçen hükümlünün sakinleştiğinin görülmesi üzerine tedavisi yapılmak

ve darp-cebir raporu alınmak üzere koğuş dışına çıkarıldığı, bu esnada yapılan üst aramasında eşofmanının cebinde tıraş bıçağından alınmış 2 adet jiletin bulunduğu,

ç. Konuya ilişkin yürütülmüş olan idari tahkikat kapsamında ilgili belgelerin ve olaya ilişkin güvenlik kamerası kayıtlarının incelenmesi neticesinde; başvuranın dilekçesindeki beyanlarının gerçeği yansıtmadığının anlaşıldığı,

d. Başvuran hakkında disiplin sürecinin başlatıldığı ve verilecek disiplin cezasına ilişkin olarak başvurana yargı mercilerine itiraz hakkının bulunduğu ifade edildiği belirtilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından kanuni süre içinde yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın *"Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı"* başlıklı 17'nci maddesine göre: *"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz (...)"*

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun *"Kurumun görevleri"* başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un *"Başvurular"* başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in *"Ön inceleme yapılması"* başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: *"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği (...) yönlerinden incelenir."*

9. Mezkûr Yönetmelik'in *"Karar türleri"* başlıklı 65'inci maddesine göre: *"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."*

10. Mezkûr Yönetmelik'in *"Gerekçeli kabul edilmezlik kararı"* başlıklı 67'nci maddesine göre: *"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının

korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. *"Bir ceza infaz kurumunun sağlık hizmetleri en azından düzenli ayakta konsültasyon ve acil durumlarda tedavi sunabilmelidir (elbette, kurumlarda genellikle yataklı hastane tipi bir birim de mevcut olabilmektedir). Her mahpusa yetkin bir dış hekimi de hizmet sunmalıdır. Bunun dışında, ceza infaz kurumu doktorları uzmanların hizmetlerinden yararlanabilmelidir. Acil durum tedavisine gelince, her zaman bir doktor nöbette olmalıdır. Ayrıca ilk yardım sunabilecek yetkinliğe, tercihen de hemşirelik niteliklerine sahip bir kişinin her zaman ceza infaz kurumu sınırları içinde bulunması gereklidir. Ayakta tedavi, uygun olan hallerde sağlık bakım personeli gözetiminde yapılmalıdır. Birçok durumda, devam eden bakımın mahpusun inisiyatifine bırakılması yeterli değildir."* (Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezanın Önlenmesi Komitesi (CPT), 3'üncü Genel Rapor, CPT/Inf (93)12, para. 35.)

14. *"Alıkonulan kişiler, alıkonulmanın doğasından kaynaklanan koşullar nedeniyle savunmasız bir konumdadır. Bu nedenle onların doğrudan ya da dolaylı olarak kötü muamele teşkil edecek tutumlardan korunması konusunda idarenin pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Kişinin fiziksel refahı ve kişiye sunulacak tıbbi koruma da idarenin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirildiğinde; mahpusların alıkonulmanın doğasından kaynaklanan zorlukların dışında zorluk ve sıkıntı yaşamaması, insan onuruna uygun bir şekilde sağlıklarının korunması ve gereken tedavi hizmetlerine tam ve zamanında erişebilmesi gereklidir."* (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Kudla/Polonya, B. No: 30210/96, 26/10/2000, para. 94.)

15. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *"Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri"* başlıklı 71'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: *"Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbi araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir."*

16. 5275 sayılı Kanun'un *"Hükümlünün muayene ve tedavisi"* başlıklı 78'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmına göre: *"Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi kurumun hekimi tarafından yapılır (...)"*

17. AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3'üncü maddesinin demokratik toplumların en temel değerlerinden birini kapsadığını yinelemektedir. En zor koşullarda bile AİHS, işkenceyi ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezayı kesin ifadelerle yasaklamaktadır. 3'üncü madde istisnalara ilişkin bir hüküm getirmez ve 15'inci maddenin ikinci paragrafı uyarınca, kişinin yaşamını tehdit eden acil bir durum söz konusu olduğunda bile bu maddeden herhangi bir sapmaya izin verilmez (AİHM, Selmouni/Fransa [BD], B. No: 25803/94, 28/7/1999, para. 95; AİHM, Assenov ve diğerleri/Bulgaristan, B. No: 24760/94, 28/10/1998, para. 93).

18. AİHM, kötü muamele iddialarının uygun delillerle desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir (AİHM, *Klaas/Almanya*, B. No:15473/89, 22/9/1993, para. 30). Mahkeme, bir delilin değerlendirilmesinde makul şüphenin ötesinde bir kanıtlama standardını kabul etmekle birlikte böyle bir kanıtlamaya yeterince güçlü, açık ve tutarlı çıkarsamalardan veya aynı biçimde çürütülememiş karinelere de varılabileceğini eklemektedir (AİHM, *Kuzey İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

19. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre de kötü muamele iddiaları yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere oluşmalıdır (AYM, *Hakan Olğun*, B. No: 2014/15588, 25/1/2018, para. 43).

20. 5275 sayılı Kanun'un "*Hücreye koyma*" başlıklı 44'üncü maddesine göre: "(...) (3) Onbir günden yirmi güne kadar hücreye koyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır: (...) e) Hükümlü ve tutukluları kasten veya neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralamak ile görevlileri her türlü kasten yaralamak. (...) "

21. 5275 sayılı Kanun'un "*Şikâyet ve itiraz*" başlıklı 52'nci maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Disiplin cezalarına ve tedbirlerine karşı şikâyet ve itiraz durumunda 16.5.2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu hükümleri uygulanır.*"

22. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "*İnfaz hâkimliklerinin görevleri*" başlıklı 4'üncü maddesine göre: "*İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır: (...) 3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak. (...)*"

23. Başvuran tarafından, 27/3/2024 tarihinde saat 19.00 civarında kendine zarar vererek koğuştaki acil durum butonuna bastığı, koğuşa gelen personele acil olarak müdahale edilmesi gerektiğini ifade ettiğinde personelin kendisine yumruk attığı, kendisinin de koğuş kapısının mazgalından personele elini salladığı, ancak vurmadığı, ilgili personel tarafından, kendisinin onu jiletle yaraladığı şeklinde iftira atıldığı ve buna istinaden de haksız bir şekilde disiplin cezası verilerek mağdur edildiği iddia edilmektedir.

24. Muhatap Kurum tarafından gönderilen belgelerin incelenmesinden, başvuranın 27/3/2024 tarihinde ... numaralı koğuşa nakledilmesine tepki göstererek kendisine zarar verdiği ve saat 19.00 civarında acil durum butonuna basarak sağlık yardımı talep ettiği, çağrı üzerine gelen Kurum görevlisiyle sözlü münakaşa yaşadığı, bilahare sevk işlemi yapılarak saat 19.54'te Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesine girişinin yapıldığı, muayene ve tedavisinin sağlandığı, olayla ilgili yapılan soruşturma neticesinde düzenlenen 5/4/2024 tarihli muhakkik raporuna istinaden aynı tarihli disiplin kurulu kararıyla Kurum görevlisini kasten yaralama eylemi sabit görülerek "11 gün hücreye koyma" cezasıyla cezalandırılmasına karar verildiği, söz konusu cezaya karşı İnfaz Hakimliği nezdinde itirazda bulunulduğuna dair bir bilgi veya belgenin bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu çerçevede, her ne kadar başvuran tarafından koğuşunun değiştirilmesine tepki olarak kesici aletle kendisine zarar vermesi üzerine yaşanan olayda, Kurum personelinin başvuranı darp ettiği, acil durum butonuna basmasına rağmen sağlık yardımından mahrum bırakıldığı, görevli personeli yaraladığı yolunda kendisine iftira atılarak mağdur edildiği yolunda iddialarda bulunulmuş ise de muhatap Kurum yetkilileri tarafından başvuranın makul bir sürede sağlık kuruluşuna sevk edilerek muayene ve tedavisinin sağlanmış olması, olay esnasında görevli personele zarar verdiğinden bahisle verilen disiplin cezasına karşı İnfaz Hakimliğine itirazda bulunulmamış olması nedeniyle, muhatap Kurum tarafından başvurana kötü muamele kapsamında değerlendirilebilecek bir eylem veya işlem uygulanmadığı değerlendirilmiştir.

25. Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlalinin bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Bařvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĐININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliĐine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/2/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aliřan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye